

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

•Danica• izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide •Danica• dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 19. majnika 1899.

List 20.

Na božji poti.

3.

O marsikaj! ... A Tvoje slike
ni vzel iz duše mi vihar ...
S pozdravom Ti jo, Tolažnica,
nocoj polagam pred oltar.

Pet let! — — in dom je ves prenovljen,
pred kipom polno rožnih čaš;
ko tujca name zro podobe —
le Ti kot nekdanj me poznaš:

Oživljaš s sveto me tišino,
ko jasne zvezde gluho noč ...
Le še, le še! Ah, skoraj, skoraj
vrt mojih nad bo spet cvetoč — —

4.

Da nocoj me vidiš,
mati mila;
to bi se ti duša
vzradostila ...

Selo spleta spanje
v krilu črnem;
ti še morda čakaš:
kdaj se vrnem

Ali ti si daleč
za gorami,
čas ko polž ti leze
sami ... sami ...

Le ugasni lučco,
trudna mati!
Saj se ti ni treba
zame bati ...

Miroselski.

Blaženi Ivan Hrvaški.

Hrvatje so naši najbližji slovanski sosedje. Zato hočemo bralcem „Danice“ zapisati nekaj črtic iz življenja bl. Ivana, ki je bil rodom Hrvat, živel in umrl pa je na Češkem kot puščavnik. Čehi štejejo bl. Ivana mej svoje deželne zaščitnike, kakor so sv. Vaclav, Ljudmila, Vojteh, Prokop, Jan Nepomuški, Ciril in Metod. Čehi vedo, da je bil bl. Ivan —

Hrvat, in zato so mu ohranili hrvasko ime: imenujejo ga namreč Ivan ali Ivo, dočim ostale svetnike istega imena nazivljajo po češko Jan, n. pr. sv. Jan Krstitelj, sv. Jan Nepomuk itd.

Češka „Občna cerkvena zgodovina“ (Vseobecný církevní dějepis), ki jo je spisal dr. Kryštofek l. 1886., ima kratek njegov življenjepiš v 2. delu na strani 400. — Bl. Ivan je bil sin hrvaškega kneza Gestimula (prej ko ne iz Bele Hrvaške tatranske). Pokristjanil se je in se odrekel kroni in vladarstvu, ter je odšel skrivaj v puščavo, kjer je celih 10 let samotaril in delal pokoro. Njegovi bratje in rojaki so ga po vseh krajih iskali in ga naposled tudi našli, a ga niso spoznali. Ivan pa je še tisto noč pobegnil iz one puščave in je prišel prav na Češko, kjer si je pri potoku „Lodenici“ izvolil luknjo za stalno svoje bivališče. V tej luknji se je moral bl. Ivan močno boriti proti skušnjavam, ki mu jih je sovražnik človeškega rodu provzročal v toliki meri, da je že omagoval in jel izgubljati pogum. Zato sklene zapustiti to špiljo in si poiskati kako drugo bivališče. Na to se mu prikaže sv. Ivan Krstitelj in mu da križ, s katerim je kmalu odgnal skušnjavca.

V tej luknji je preživel Ivan 40 let v največjem siromaštvu in v največi spokornosti. Molitev in premišljevanje sta bila njegov vsakdanji kruh; od neprestanega klečanja ste se mu kolena vtisnili v trdo skalo. Udomačena košuta ga je hranila s svojim mlekom. Tako je ločen od vsega sveta služil samo Bogu, nepoznan svetu, dokler ga ni našel knez Bořivoj. Bořivoj je na lovu ustrelil Ivanovo košuto-braniteljico, kateri je iz rane zraven krvi priteklo tudi mleko. Po košutini

sledi je prišel knez do Ivanove špilje. Bořivoj se silno zavzame, ko stopi predenj starec z belo in dolgo brado, oblečen v dolgo rašasto spokorniško haljo. Bořivoj ga zaroti, naj mu pri Bořjem imenu pove, kdo da je, in kaj tukaj dela? Bořivoj na to poprosi Ivana, naj se preseli k njemu v grad Tetin, a Ivan ne ugodí njegovi želji. Še-le ko je prišla sv. Ljudmila in duhovnik Pavel Kaich (učenec sv. Metoda) k Ivanu, poslušal ju je puščavnik in odšel ž njima v grad Tetin.

Ni ostal dolgo tukaj, ker je opazil, da se mu že približuje zadnja ura. Zopet se je vrnil v svojo jamo, kjer se je jel marljivo pripravljati na smrt. Po angelji je izvedela sv. Ljudmila, da je Ivan na smrtni postelji. Urno mu pošlje duhovnika Pavla, ki ga previdi s sv. zakramenti in pri njem ostane, dokler blaženik ne izdahne svete svoje duše. Pavel ga je pokopal s svojimi spremljevalci v oni jami. Kasneje je Bořivoj prestvaril ono luknjo v cerkvico in jo je dal po škofu posvetiti. Ivanov grob je postal radi mnogih čudežev zelo slovit, tako da ljudstvo še dandanašnji rado obiskuje njegov sveti grob.

Več nam viri o slovanskem našem bratrusvetniku ne pripoveduje; ohranile so se nam samo te kratke poteze iz življenja blaženega Ivana-Hrvata! —

A. S.

„Po Mariji k Jezusu.“

III.

Marijo, prečisto Devico, so že od nekdanj častili, jo časte in jo bodo častili ljudje vseh stanov, bogatini in reveži, plemenitniki in neplemenitniki, stari in mladi, zakaj Marijina mogočnost in dostojanstvo je toliko, da je nikdar ne moremo dovolj preceniti, saj so jo dičile zares velikanske vrline.

Vsi ljudje smo grešniki, večji ali manji; vsi smo se že rodili kot grešniki, ker smo v Adamu, našem očetu, smrtno grešili in ta greh smo vsi podedovali. Toda le jedno zemsko bitje je bilo oproščeno izvirnega greha, in to je — Marija. Le ona se je rodila brezmadežno, le na nji ni bilo niti najmanje sence greha. To je njena prva velika prednost, s katero jo je Bog obdaroval.

Nemogoče je, da bi bila katera mati ob jednom tudi devica, zakaj zakon narave je taki da se z materinstvom ne da nikakor združiti, sveto, neoskrunjeno devištvo. Toda te dve vrlini, se na Mariji veličastno odsevate, — le samo ona je božja Mati, a ob jednom najčistejša Devica. To je druga prednost, ki diči Marijo.

Kakor nas pamet jasno in določno uči, je naš stvarnik večni, neomejen, pravičen Gospod, a mi, njegove stvari, moramo stvarnika slušati in se pokoriti njegovim ukazom. Zakaj On je dal nam življenje in vse, česar potrebujemo za časni in večni blagor. Torej moramo Boga hvaliti in ga moliti za tolike dobrôte, ki jih deli nam ubogim zemljanom. In zopet tu je Marija častna izjema. Kar se zdi nemogoče, brzo nam je jasno in istinito kot beli dan. Marija ni samo služabnica božja, ampak ona je mnogo mnogo več. Ponižna dekla Gospodova si takorekoč deli z nebeškim Očetom vladarske pravice, zakaj ona je kot Mati vzgajala, vodila in učila božjega Sina, in ta ji je bil pokoren (seveda kot človek). To je tretja čast, nepopisna, vsekako največja prednost, katero je doseglo ustvarjeno bitje tu na zemlji. In uprav zato smemo reči, da je Marija v nebeškem kraljestvu božja sovladarica, saj ona vse premore po svojem božjem materinstvu. „Božje vladarstvo“, pravi sv. Tomo Gerzon, „je iz mogočnosti in usmiljenosti. Dočim je mogočnost ohranil Gospod sebi, odstopil je usmiljenost Materi Kristovi, svoji sovladajoči nevesti. Zato jo vesoljna cerkev pozdravlja kot kraljico usmiljenja.“ Toda kako in koliko je to njeno vladarstvo? Blaženi Albert Veliki odgovarja: „Bog ji da vladati mogočno, večno. Mogočno vlada, ker je neizmerno bogata, in da, komur hoče, kolikor hoče in kakor hoče; večno, ker njenega vladarstva ne bode konca. Po vsej pravici jo torej imenujemo nad vse mogočno, nad vse dobrotljivo in večno kraljico. Takih treh vrlin nima nobena druga kraljica nego ona.“

Rekli smo, da je Marija mogočna, a to mogočnost prejema po božjem usmiljenju od Boga, ki je vsemogočen. Bog je obdaril čisto Devico z neštetimi milostmi. Marija je brezkončno bogata in nam lahko da, česar potrebujemo, je dobrotljiva in zato se rada usmili, ako jo ponižno prosimo. Radi tega ne smemo svoje dobre Matere nikdar pozabiti, ampak častimo jo vedno in povsod. Saj smo tudi dolžni Marijo častiti že radi tesne zveze, ki je med njo in med nami. Prečista Devica je naša vladarica, soodrešiteljica, da, naša dobra Mati, a mi smo njeni služabniki, njeni otroci. „O moja Gospodovalka“, kliče sv. Ildefonzij „o moja Gospodovalka, ki vladaš nad menoj, o Mati mojega Gospoda! zares, ti si Mati mojega Gospoda, Mati mojega stvarnika, Mati mojega odrešenika, ti si kraljica vseh angeljev in ljudi in zatorej naša kraljica, naša Gospa.“ — Ker pa je dober in pošten služabnik dolžan, da zvesto in natančno služi svoji Gospodovalki,

zato se moramo tudi mi istinito potruditi, da bomo z vso odločnostjo in gorečnostjo služili nebeški Gospej, in da storimo vse, kar ji je v čast in slavo.

Marija je, kakor smo že omenili, naša priprošnjica, a mi njeni varovanci. Zato govori k Mariji sv. Efrem: „Ti si najmogočnejša, edina besednica grešnikov.“ Sv. Cerkev imenuje Marijo pribežališče grešnikov in tolažnico žalostnih. Potemtakem moramo vsi resno skrbeti in se potruditi, da si pridobimo naklonjenost prečiste Device. Mar nismo vsi revni, slabotni, grešni? Ali ne potrebujemo vsi njene pomoči in varstva? Mar ti ni treba priprošnje Matere usmiljenja, da bi te enkrat milostno sodil njen božji Sin? Zatorej skazujmo ji najudanejšo spoštovanje in otroško ljubezen, da bomo vedno bolj in bolj vredni njene priprošnje.

Naša zemlja je „dolina solz.“ Kateri človek je popolnoma srečen, zadovoljen? Koga ne tarejo skrbi, težave, boji za vsakdanje življenje? Vse to je neprijetno, bridko, grenko. Zato se pa ljudje skušajo otresti teh zemskih bridkosti in iščejo na različnih krivih potih miru in časnih dobrin. Ako smo že radi časnih stvari tako potlačeni, zbegani, in skrbimo na vse pretege, da bi jih dosegli, koliko bolj bi se morali truditi za večno posmrtno srečo. Če si pridobim bogastvo vsega sveta in uživam posvetno srečo z vsemi strastmi, je to le kratek, neumen omamek, po katerem se človek bridko bridko kesa, zakaj prave sreče ni brez Boga. Kdor se je uprl Bogu in sluša le svoje počutke, ta ne najde miru in sreče, naj uživa še tako veselje in prijetnosti sveta.

Kako se pač ljudje radi spominjajo svojih mladostnih let, onih let, ko so živeli še tako nedolžni, srečni, zadovoljni. Zares, zlati časi! A prišli so dušni boji, prišle so hude izkušnje in vrgel si se z vsemi strastmi v divje, razburkano valovje človeškega življenja in pil opojno, mamljivo srečo. Toda le malo časa, zakaj tako veselje in zadovoljstvo je le hipno. In to srce, ki je preje tako hrepenelo, koprnelo po Bogu, je sedaj omadeževano, nesrečno, nezavoljno. Kesaš se, ker si nespametno živel, ker si zapravlil svojo in svoje družine srečo, toda kje boš iskal pomoči, kje tolažbe, miru? Sedaj si do cela prepričan, kam zabrede človek, ako nikdar ne misli na Boga in služi le svojim strastem. Toda vem za krepčilni studenec, za studenec življenja, iz katerega sme vsakdo zajemati hladilno tolažbo in blagodejni mir, naj je še tako globoko padel. Ta rešilni studenec je milost božja, ki napravi iz grešnika otroka božjega in deli pravico več-

nega življenja. Kdor ima posvečujočo milost božjo, ta je bogat, ta je srečen in zadovoljen, zakaj ne teže ga posvetne stvari, in svest si je, da ima neminljive, večne dobrine, in zato zaničuje svet in njega nečimrnost. Posvečujoča milost božja naredi, da človek zares spozna pravo, resnično vrednost pozemskega življenja.

Da zadobimo milost božjo, ta neprecenljivi nebeški biser, da začnemo prav ceniti svoje kratko, a za večnost preznamenito življenje, tedaj pojdemo za zvezdo vodnico, pojdemo za Marijo, saj jo imenujemo „Mater božje milosti“ in ona je rodila nam Onega, ki je neusahljiv, neizerpljiv vir vseh milosti, Jezusa Krista. Prosimo Mater milosti, da nas usliši in nam sprosi pri svojem Sinu obilnih milosti.

Ne izgovarjaj se, češ, jaz sem grešnik, ne morem pričakovati posebne pomoči od Marije. Nikar, ljubi prijatelj, ne govori tako, le prosi z zaupanjem Marijo, in prav gotovo ti bode pomagala. „Nemogoče je, pravi sv. Alfonz, „da bi se pogubil Marijin častilec, če ji le zvesto služi in se ji stanovitno priporoča.“ Tedaj srčnost velja, otrok Marijin, služi zvesti svoji predobri Materi, in bodi ji vedno bolj in bolj podoben po svojem življenju, varuj se skrbno greha, zakaj, kako neki moreš ljubiti prečisto Devico, če pa vedno iz nova križáš njene Sina? Ako tako nepopolno častiš Mater božjo, vzdihni s sv. Alfonzom: „O Marija, ljubim te, a bojim se, da te prav ne ljubim. Ti si tako čista, a jaz sem tako z grehi omadeževan. Ti si tako ponižna, a jaz tako prevzetan, Ti si tako sveta, a jaz tako hudoben. O Mati, stori, da ti postanem podoben. Vzemij moje srce in je predružači. Naredi me čistega, naredi me pobožnega, naredi me svetega. Stori, da ti služim, te ljubim in v tej službi vstrajam.“

„Gospod je s teboj“, tako je rekel angelj k Mariji. Da, da, Gospod je s teboj, o mogočna presvetla Devica, in če si ti z nami, svojimi otroki, z nami je brez dvombe tudi Bog. O, presveta Mati, o, najčistejša Devica! ti si naše življenje, naše upanje, naše vse, vse.

Toda, čemu te na to spominjati, o dobra, usmiljena Gospodovalka! Moreš li nas pozabiti? Ne, ne. Ti nas ne moreš in ne smeš zapustiti, tega ti ne dopušča materinsko usmiljenje, katero gojiš do nas, svojih otrok. Odkupljeni smo z dragoceno krvjo tvojega božjega Sina, zato se s plamtečo, odkritosrečno ljubeznijo zatekamo k tebi, božja Mati, trdno prepričani, da le po tebi moremo priti k Jezusu!

Tri dni iz mojega življenja.

Potopisni spominji iz naše gorenske in dolenske domovine.

Motto:

*„Basida sladka domovina,
Ne prideš več mi iz spominja!“*

Andr Praprotnik.

Od šole sem se napotil proti cerkvi. Žalni portres l. 1895. je bil tudi njo malo da. n. izpremenil v razvaline, kakor so sploh kraji te okolice, zlasti Vodice, Komenda, Homec. Črnuče in Št. Jakob to strahovito šibo Božjo posebno bridko občutili. A po drugi strani je zopet jasno razvidno, da oni predobri in vsemogočni Bog tudi zamore celiti rane, kojih zavdaja. V tak dokaz nam je tudi župna cerkev Komendska. Vsa pomlajena se je vzdignila iz svojih razvalin, prav na moč prijazna je, prostorna, svitla, visoka, zraven pa jako snažna, tako da je kar veselje stopiti v njo. Sprelepi, novošegni rumenkasti tlak pokriva tla vse cerkve. Altarjev ima cerkev pet; vsi so lepi, najbolj se odlikuje veliki sv. Petra s svojim bogatim zlatenjem in nakitjem. Orgelj cerkev še nima; naročene so bile baje pri g. Goršič-u, ki je pač prezgodaj umrl glede na umetne izdelke te svoje stroke. Da so vse poprave Komendske cerkve morale stati velike svote, vsak lahko spozna, kdor jih ogleduje; Bog naj poplača dobrotnikom njihove darove! —

Komendska župa je zelo stara. Že l. 1323. je pripadala, in pripada še zdaj vitežkemu redu Ivanovcev ali Maltezocev, ki jo tudi oddajajo dotičnim čč. gg. prosilcem, kadar je župnijsko mesto izpraznjeno. Poleg cerkve je stal nekdanji močen tabor, gotovo za varstvo proti krvoločnim Turčinom, ki so tako pogostno nadlegovali in opustoševali našo ubogo deželo. Zdaj tej stavbi ni več sledu. Poleg taborja omenja Valvazor tudi gradu, pa nič drugega o njem ne pove. Bržkone je to sosedni Križki grad, ali kaj. Posebnost pa, ki jo kaže VIII. Valvazorjeva knjiga str. 786., je slika Komendske procesije praznik presv. Rešnjega Telesa, pri kateri je jezdilo na konjih poleg č. g. duhovnika več sto možakov. Naprej sta jahala dva jezdeca s cerkvenima zastavama, za kar pa je bil baje pogostni prepir, kedo bo dosegel to čast, da bi bil zastavo noša. Zastave so imele obliko dandanašnjih društvenih, ali tudi vojaških. Za gospodom duhovnikom z monštranico so jahali ostali možaki paroma. Pri štirih sv. evangelijih so se morali gnjesti jezdeci okrog altarjev, in je pri tem menda marsikaterega neukretnega jahača stresel konj raz sebe. Valvazor o tem šaljivo omenja, da se marsikateremu teh konjnikov mora priznati, da je molil svojega Izveličarja — v prahu. Kar iz te slike posnemljemo, je tudi to, da se takrat možaki po naših krajih niso brili, celo tudi čč. gg. duhovniki ne. —

Omenjam naj še, da se je konjska procesija opustila krog l. 1747. L. 1818 so jo baje hoteli Komendčani zopet oživiti. A ustavljali so se temu čč. gg. duhovni in tudi deželska gosposka zavoljo velikih nerednosti in nerodnosti, katere so se pri njej godile; kakor je rado pri izrednih shodih.

V Komendi je nad 20 let župnikoval moj dobri znanec še iz mladostnih let, knšk. duh. svetnik č. g. Matej Tavčar. — Mnogo dopisov in tudi denarnih podpor sem prejel od letod od njega za njegove sorodovince. Večkrat sem mu izrazil željo, da ga pridem

enkrat osebno obiskat; danes pa, ko bi se bilo moglo to zgoditi, ni ga bilo več tu, in tudi več med živimi ne. Prav ginljivo so vrlega moža bili spremili njegovi hvaležni dolgoletni župljani Komendčani kakih 17 mesecev popred v Ljubljani iz njegovega stanovanja poleg cerkve sv. Petra k sv. Krištofu. Ljubljančanje bi se bili lahko od njih učili, kako naj hodijo za pogrebi: gologlavi in moleč sv. rožni venec. ne pa, kakor se vidi ondi in tudi še marsikje drugej, da gredo pokriti in kažejo v vsej obnaši, da jim je mrtvec katerega spremljajo k grobu. — deseta briga. ¹⁾

Da zamorem spregovoriti kaj več o Glavarjevi bolnišnici, kakor sem obljubil, se moram zahvaliti v prvi vrsti veleč. g. duh. svetniku in župniku Komendskemu Martinu Poč, ki so bili tako prijazni in so mi na mojo prošnjo in vprašanja podali prav zanimivih podatkov. Pač se srečen zamore šteti vsak kraj, kateremu se kak dobrotnik nakloni tako, kakor se je skazoval velikodušno odlični Glavar nasproti Komendi.

Glavarjevo ime se tudi naše čase še prav pogostno imenuje. Kedo in kaj je bil tedaj on?

Peter Pavel Glavar je bil rojen v Ljubljani l. 1721. Kedo so mu bili roditelji, ni znano. Brž ko ne je bil rojen v bolnišnici. Izrejen je bil v Komendi pri neki družini Basaj. Štirinajst let starega so l. 1735 poslali v Ljubljano v normalne šole. Po dovršenih študijah v Ljubljani je šel v Nemški Gradec na vseučilišče, kjer mu je pomagal Jernej Basaj, sin njegovih rednikov, da je dobil privaten pouk in se tako preživil. Basaj sam je pustil študije, šel k vojakom in umrl kot general.

Ko je bil pa Glavar dovršil bogoslovje na vseučilišču v Gradecu, prišel je nazaj v Komendo. V tistem času je bil komendator Malteškega reda baron Peter Jakob Testaferrata. Stanoval je nekaj časa v Komendi, tukaj storil veliko dobrega, zlasti sozidal sedanjo župno cerkev in podružnico v Suhodolih; druge pa popravil.

Nadučitelj Josip Levičnik.

(Dalje prihodnjič.)

Rimsko.

Papežev kronanje v Rimu 16. aprila 1899. ²⁾

Mnogoštevilni ptujci so jako obžalovali, da jim skoro ne bo moč videti sv. Očeta. Kako pa so bili veseli, da so mogli 16. aprila v cerkvi sv. Petra gledati sv. Očeta v sijaju najvikšega duhovna ter slišati „cappella papale“, to je petje papeževih pevcev. Odkar so se krivično polastili Piemontezi Rima, vršila se je ta slovesnost l. 1897 o priliki proglašenja nekega svetnika in letos. Dasi je bilo znano, da se bo cerkev šele ob 8. uri odprla in da bode sv. Oče šele po deseti uri v cerkev prišel, bilo je že po peti uri dosti

¹⁾ Naši gosposki krogi celo po malih mestih bi se smeli iti učiti te krščanske šege tudi v mesto Pariz. V svojo veliko spodbudo sem gledal, kako so Parižani odkriti sledili za rakvijo. In Pariz je vsaj v nekterih obzirih prvo mesto na svetu. V vsem, Slovenci, bodimo kristjanje!

Ured.

²⁾ Spis je toli zanimiv, da se sme natisniti poleg onega, ki je ob tem istem predmetu govoril. Gl. »Danica« list 18. Rimsko. Rim, 16. malega travna t. l.

Urednik.

ljudi po ulicah, prihajali so gosti po električni in konjski železnici od 6 ure naprej, pa tudi izvoščeki so pripeljali mnogo ljudi, tako da se je do 50.000 ljudi zbralo v Petrovi cerkvi. Dva batalijona pešcev sta stražila vhode v cerkev in za red je skrbelo veliko orožnikov in redarjev.

Ko so se ob 8. uri cerkvena vrata odprla, dovolilo je vojaštvo vstop le onim osebam, ki so imele vstopnice. V cerkvi so čuvali red papeževi orožniki in iz rimskih mestjanov obstoječa častna straža. V ozadiju prezbiterija, pred stolom sv. Petra je bil postavljen papežev prestol, in med tem in med velikim oltarjem so stale preprogami pogrnjene klopi za kardinale in za dostojanstvenike papeževga dvora. Poleg sten so bili napravljeni odri za odlično gospodo in sicer na evangeljski strani tik papeževga sedeža za člane vladarskih hiš, za prestolonaslednico Švedsko in za princezino Matildo Burbonsko, grofinjo Trani, — za velikega mojstra reda Maltezo, diplomatični zbor, družino Pecci in svetne komornike: na epistolski strani pa za družine dveh asistentov papeževga prestola, knezov Orzini in Colona in za rimsko aristokracijo. Na obeh straneh velikega oltarja so bili nižji sedeži za osebe s posebnimi vstopnicami in za poslanstvo iz Carpineta, rojstnega papeževga mesta. V sredi ladije je bil poseben 8 metrov širok prostor ograjen za papežovo spremstvo. Desna stranska ladija od kapele sv. Zakramenta do kapele žalostne Matere Božje je bila z rdeče svilenimi pregrinjali zaprta. Na nekem stebru velikega altarja je bilo papežovo pismo prilepljeno, vsled katerega je bil pooblaščen kardinal Mazzella, da mašuje na velikem oltarju sv. Petra, na katerem sme le papež opraviti daritev sv. maše. Ob 10¹/₄ uri došel je sv. Oče v za prti nosilnici oblečen z moceto in štolo v kapelo sv. zakramenta, od koder ga je spremila bazilikina duhovščina v kapelo žalostne Matere Božje. Tukaj se je dal obleči v slavnostno svojo obleko. Na glavo so mu postavili trojnato krono: tujaro. Potem se je vsedel v prenesljivi tron. Nesli so ga za naprej korakajočo sijajno kortežo ali za spremstvom med dvema velikanskima pahljačama iz štrusovih peres. V cerkev je prišel ob 10³/₄ uri. Burno ploskanje, s katerim so ga vsprejeli, je preslulo glasove sikstinskih pevcev in srebrnih trobent. Pri vstopu na sedež so vzeli tujaro papežu raz glave, in dali mu škofijsko pokrivalo. Na obeh straneh so stali kardinal Ledochowski kot službujoči duhovnik in kardinal Macchi in Steinhuber kot častna kanonika.

Potem ko so se kardinali papežu priklonili, začel je kardinal Mazzella kot suburbikanski škof peto mašo, ki je trajala do 12 ure. Sv. Oče se je zopet vsedel v nosilni sedež in se dal nesti na pred confessio napravljeni oder, od koder je podelil slovesen blagoslov. Pri izhodu iz bazilike je bilo ploskanje še burnejše, kakor pri papeževem vходу. Med navzočimi v cerkvi je bil tudi italijanski vojni minister poleg drugih političnih oseb. Bil je ondi tudi general Ricciotti Garibaldi.

Ko je papeža njegov telesni zdravnik dr. Lapponi na večer obiskal, rekel mu je papež: „Izrednega obiska Vas oprostim, počutim se pa bolje kakor včeraj.“

To je ob kratkem opis redke slavnosti, ki se je v Rimu vršila drugo nedeljo po Veliki noči, to je prav tisti dan, ob katerem smo zapeli po naših cerkvah „Te Deum laudamus“ v zahvalo, da je sv. Oče po

težki boleznii popolno okreval in ozdravel. — Naj ta spis sklenem z besedami, s katerimi moli sv. cerkev za papeža in ki pride iz srca vsacega katoličana ter tudi vernega Slovence in katerim ves slovenski narod z navdušenjem pritrjuje. „Mili Bog naj ga ohrani, poživi, srečnega stori na zemlji, ter naj ga ne da v roke njegovim sovražnikom.“

Župnik Alojzij Kummer.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec aprilj 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Bonifacijeva družba.

b) Posebni nameni:

19.) **Sv. Peter Cel.** Resnična skromnost. Mnogi zaslepljeni po pravzetnosti in samoljublju. Pravočasno napisanje važnih oporok.

20.) **Sv. Bernardin Sijenski.** Božji blagoslov za preosnovna prizadevanja sv. očeta. Klicanje presladkega imena Jezusovega v stiskah in potrebah. Bogokletneži.

21.) **Blinkoštna nedelja.** Obnovljenje grešne, a sveta v sv. Duhu. Cerkevno učilstvo. Krščanski knezi in vladarji.

22.) **Blinkoštni ponedeljek.** Da bi, ki so oslabljeni v veri, poskrbeli za pridobitev milosti, ki so jo prejeli pri zakramentu sv. birme. Zabraniitev socijalistiškega ljudskega zapeljevanja. Azije in Afrika.

23.) **Blinkoštni torek.** Popolna prostost sv. cerkve pri njenem delovanju. Rešitev šolskega vprašanja v krščanskem smislu. Prosilci za službo.

24.) **Marija, pomoč kristijanov.** Cesar avstrijski. Da bi prišleli „kraljico“ Magdaleno med blažene († 1590).

25.) **Sv. Gregor VII., papež.** Sv. oče. Pospeševalci molitvenega apostoljstva. Več cerkvenih stavb. Mnogi hudo skušani in trpeči.

N.

Raznoterosti.

Šmarnice v Šenklavži. 3. majnika za 4 majnik. Svetnica tega dne — Avguštinova mati, sv. Monika se je rodila v Tagasti, mestu najbogateje tadanje rimske provincije v Afriki. Z bogastvom gre pa mnogokrat razkošje roko v roki. Stariša sta jej bila kristijana; a ne mati in ne oče — pobožna pestunja jej je vcepila tisto živo vero, ki jej je bila sidro življenja. Prošnjo, naj se mu ne zameri — je pripovedoval govornik podobno razmerje v svoji domači hiši ob svoji osebi. Tudi njemu je namreč verna švabska pestunja utrdila že otroku tisto vero, koje mu niso mogli več iztrebiti trije domači poučitelji, vsi naročeni z univerze; vsi trije pristni nemški „burši.“ Ne da bi jo bili vprašali — šega je takrat tako peljala — so Moniko stariši dali v zakon možu-nekristijanu, ki je imel povrh še tri hibe: jeznost, upijanljivost in do nje nezvestobo. Težka butara tak mož! Najstarejega sina Avguština je oče pokvaril sam s tem, da ga je uvajal v nenaravna gledišča, starega še le 11 let. Postal je Avguštin povrh še neveren in bil tak do svojega 30. leta. Zgodilo se je Avguštinu torej, kar popisuje v svojih divnih „Spoznavanjih“ sebe misleč: „Nikdo ne postane neveren; razun če je bil nečistnik že poprej.“ S tem vam je naslikano strašno stalo Monike, svetnice v taki rodovini. A zmagala je s potrpljenjem. Mož je postal kristijan. Zene, sve.

tujem Vam. ne sporekajte se z možmi, — tudi, ko bi se možje vdali celo neveri. Ne ugovarjajte jim nikoli. Mesto ugovora se možu zastavi raje vprašanje: „Kaj pa, če bi tako bilo?“ In zmagale bote! Monika je molila in delala tako — niti možu niti slabemu sinu Avguštinu ni ugovarjala nikoli. Spreobrnila je iz lahkožive vere, koji se je udal — iz maniheizma — tudi sinu. — Krščanska mati zmaga nekrščansko ljudsko šolo, nekrščansko gimnazijo, nekrščansko visoko učilno, da ona zmaga državni zbor. Krščanska mati zmaga vse. — Zato je Monika vračajoč se iz Italije v Afriko v rimskem pristanišči v Ostiji umiraje ob svojih molitvenih pridobitvah vesela ločila se s sveta, svojega Avguština le samo tega proseč: naj jo ohrani v mislih ob Gospodnjem altari. — 4. majnika je govoril pridigar še o drugem svetniku tega istega dne: o sv. Florijanu, rimskem tribunu, primerom toliko, kot bi bil pri nas polkovnik. Odsluženi vojaki so prejeli za nagrado kako zemljišče blizu svoje zadnje posadke. Florijan se je naselil v Laureacum Lorch ali Enns blizu Linca. Svojo vero odločno trdeč je bil utopljen umirovljeni vojak Florijan v Anizi. Razun duhovnikov je največ vojakov v prvih časih življenje dalo za Kristovo sv. vero. To je tudi naravno tako: kdor je trdil to sv. vero, on je moral biti pogumen; pogumen, kot vojaštvo pogumnosti zahteva. Častna beseda, to vojaku tudi danes ni dosti; vera mu mora še biti in zvestoba — potem vladar vojaku zaupati sme. Za Rimljanov so bili cesarstvu najopasnejši kraji ob Donavi, Dravi in Savi — zato so se poslali sem najhrabrejši vojaki in ti so bili pogostoma kristijani. Tako je prišlo, da se je v krajih ob Emoni—Ljubljani, Celeji—Celji, Petovium—Ptuji, Laureacum—Lorch—Ennsu, posebno še krščanskim vojakom zahvaliti za vero — Čudno pa to ni: saj je že pod Kristovim križem poleg duhovnika evangelista Ivana, pravnikarja Josipa iz Arimateje — neustrašeno svojo vero v Krista pričal uprav tu stoječi vojščak, rimski stotnik vekovito besedo: „To je sin Božji!“ (Uredn.) — 5. majnika je govornik zopet pridigal o svetniku tistega dne — sv. papežu Piju V., in primerno času, v katerem se toliko govori zoper papeštvo. — zlasti od strani protestantov — spregovoril nekaj besedij o papeštvu. Rekel je, da je med vsemi papeži za Nemčijo, Avstrijo in posebej za Kranjsko najvčujega pomena Pij V. Bilo je l. 1566, ko je hrabri Nikolaj Zrinjski branil Siget proti Solimanu Krasnemu, ki je sicer zmagal a izgubil življenje. Na njegovo mesto je prišel Murat III. Ker je pa turška vojska trpela velikanske izgube, vrnil se je Murat v Turčijo. Ko je umoril svojih šest bratov, napravil si je načrt, ki ga je imel tudi njegov oče — sklenil je podjarmiti vso Evropo. Njegov oče je skušal to doseči na suhem, Murat pa na morju. Zato je zbral okoli 250 ladij, in jadral proti Grški. Evropski vladarji so imeli toliko opraviti, da se niso nič zmenili zanj: v Avstriji je imel Karol opraviti s protestanti, na Francoskem so divjali hugenotje, v Belgiji kalvinci in v Angliji anglikani in prezbitrijanci. Gotova bi bila tedaj Evropa žrtva muhamedanizma, a tu se je oglasil sv. Oče Pij V. Hitro je poslal svojega izvrstnega državnika Muroneja na razne dvore, da bi spravil skupaj sveto ligo zoper Turke. Toda le dve velevlasti sta se mu pridružili: Španija in republika beneška. Ti dve ste dali vojne ladije —

60 brodov, papež pa se je zavezal plačati stroške. Vojni na čelo je stopil don Juan d' Austria. Bilo je oktobra meseca 1571. leta, ko sta si stali obe vojni pri Lepantu nasproti. Pred bitko je hrabri vojskovodja objadral vse bojne vrste, potem pa je na krovu pričo vsega bojnega moštva pokleknil in prosil zmage. Potem se je vnel boj. V desetih urah so bile vse turške ladije razven 40 (vseh je bilo 250) na dnu morja. Med tem je v Rimu ljudstvo molilo v cerkvi Marije Snežnice rožni venec za zmago. V molitev zatopljen je klečal sv. Oče Pij V., naenkrat pa se je dvignil in zaklical ljudstvu: „Hvala Bogu! zmagali smo!“ In res. Za 5 dnij je sel naznanil zmago. — Kranjska, kdo je otel tvojo vero! — Po tej zmagi je šla turška moč vedno navzdol. Dve leti pozneje je ustanovil Karol kranjsko hrvaško granico. In papež Pij V. je obljubil za vzdrževanje 100.000 gd., kar je bila za tiste čase velikanska svota. Glej tukaj zopet Pija V. posebnega dobrotnika Kranjske! Dne 22 junija, sv. Ahaca dan, l. 1593 je bila bitka pri Sisku. Kranjski junak Andrej Turjaški je hitel tja s 7000 možmi, da oslobodi mesto, katero je oblegalo več nego 26.000 Turčinov... V Ljubljani in drugod pa so zopet ukazali moliti za zmago. In res, kranjski junaki Andrej in Herbart Turjaški, Lenkovič itd. so pobili turško vojno. — Iz tega je posnel govornik tri nauke: 1) Marija prav gotovo pomaga, ako jo le z zaupanjem prosimo. 2) Krščanski vojak je silen junak. 3) Kako po krivem bodisi ali iz nevednosti ali iz hudobije se papeštvo prezira. — Dne 6. majnika je dal sv. Janez evangelist povod, da je govornik začel govoriti o veri. Odbral je najprej vprašanje: „Ali je v resnici omikanca ne vredno, sploh kaj verovati, česar on sam ni videl ali poskusil? Da bi znali pravi odgovor na to vprašanje, razložil je najprej besedo verovati. Ta se rabi v trojnem pomenu (osebno v nemškem). Prvi je meniti. N. pr. Menim, da bo jutri ravno tako slabo vreme kakor danes. Drugi dan pa je prav lepo. — Drugič se pravi verovati: imeti kaj za resnično, kar so meni drugi povedali, ki imajo avtoriteto ali veljavo. N. pr. Oče vpraša sinčka, ko pride iz šole: „Kaj ste se danes učili? Sinko: Računati. Oče: No, koliko je dvakrat dve? Fantek odgovori: Dvakrat dve je štiri. Oče: Od kod to veš? Sin: Gospod učitelj so povedali; to učitelj vedo in tudi hočejo učencem resnico povedati. Učenček učitelju trdno veruje da je dvakrat dve štiri. Tretjič pomeni verovati tudi vedeti reč, katero sami spoznamo. N. pr. ko je oni fantiček prišel v četrto latinsko šolo ne veruje več, da je dvakrat dve štiri, zato ker je učitelj povedal, ampak ker sam to razvidi, on sam šteje na prste, in se prepriča, in ve da je dvakrat dve štiri. — Torej, ali je sramotno za omikanca, če veruje? — Da ni sramotno za omikanca kaj verovati, spričuje drugič vse znanstvo v celoti in vsaka veda posebej, n. pr. zgodovina, zemljepisje itd. Glejmo učitelja v šoli. On pravi: Glejte, otroci, to je črka a; recite „a“. In ves razred se zglaši „a“. Le samo neki učenček dvigne roko in pravi: prosim gospod učitelj, jaz ne verujem da je to „a“, dokažite mi. In gospod učitelj mu ne more dokazati. Vidite, kako sloni vse imenovanje črk in potem tudi vse branje in pisanje na veri. — Glejmo zdravnika. On se je v gimnaziji in na visokih šolah pridno učil naravoslovja. Tukaj mu je

učitelj kazal različne rastline in pravil: vidite, ta rastlina je strupena, ta ne. In ta učenec veruje besedam profesorjev in tudi profesor veruje besedam svojega učitelja, ki mu je to povedal. Glejte, če bi hotela vrjeti, zato ker sta sama skusila, morala bi prej vse rastline povžiti. — Tako je tudi pri pravniku ali juristu. Vsa znanost torej sloni na veri, kakor steber na svojem fundamentu. Na veri sloni tudi vsa družinska sreča. Mož mora vrjeti zvestobi svoje žene in narobe. — In kako da otrok precej ve, da je ta ali ta njegov oče in ta ali ta njegova mati? Nekateri pravijo: to mu kaže posebna ljubezen, katero razodeva svojemu otroku. Pa ni res! Koliko je starih mater in tet, ki otrokom skazujejo vso večjo ljubeznivost kakor mati. In vendar bo otrok vedno rekel: To so moja mati, to je pa moja teta. Odkod to? Ker so mu povedali, to je tvoj atej, to tvoja mama. — Na veri sloni vse naše gospodarsko življenje itd. Torej vsemu je podlaga vera. In sedaj naj pride kdo in naj pravi: Omikanca je nevredno, da kaj veruje! — 7. majnika. Podlaga vsemu je vera. Še torej verujemo o zemeljskih stvareh temu ali onemu, zakaj bi ne verovali Bogu, saj če ni sramotno prvo, tudi ne bo sramotno drugo. Toda ali pa je Bog? — Glej, ti si podedoval po očetu lepo, veliko hišo in z njo še mnogo posestva. Sedaj pa pride k tebi nekdo in pravi: „Ta hiša ni tvoja, to posestvo ni tvoje, ampak vse je moje. Čudno ga pogledaš, saj že veš od svojega očeta, da so tudi oče podedovali po svojem očetu in da je to posestvo že toliko in toliko let pri tvoji rodovini. Kdo mora sedaj dokazati, ali ti, da je tvoje posestvo, ali tisti, ki ugovarja, da ni tvoje? Znano je pravilo pravoslovcev: melior est conditio possidentis, to se pravi: Jakopu, ki ima neko hišo že dolgo v posesti, ni dokazati, da je njegova, ampak Andreju, ki Jakopu ugovarja. Čujte sedaj: Resnica, da je Bog, je stara že tisoč in tisoč let in milijoni in milijoni ljudij so verovali in še verujejo to, zato nam ni treba dokazovati da je Bog, ampak tisti, ki nam pravijo, da ga ni, nam morajo dokazati, da ga ni. Vendar pa hočem — tako je nadaljeval govornik — dokazati, da je Bog. Glejte, tukaj imam uro: Vidite, iz česa je, vidite, da ima kazalce in mnogo kolesec i. dr. Kaj ne, kako bi se smejali, če bi vam rekel, da se je sama naredila. Glejte, svet je velikanska, preimenitna ura, v kateri se vrti neštevilno kolesec. In sedaj pridejo in pravijo: svet se je naredil sam! Ali mislimo si veliko tvornico ali fabriko, kjer je na stotine strojev. Kažoč kak stroj bi ti kdo rekel: vidiš, tole se je samo naredilo. Ali bi se mu ti ne smejal, ko vendar veš, da je bilo treba inženirja, ki si je sestavil ves načrt za to zgradbo in je potem različnim delalcem dal narediti različnih stvari, in je rabil zidarje, da so postavili zid i. dr. Vidite, svet je tudi tovarna in tudi za svet je bilo treba velikanskega inženirja mojstra, in temu pravimo Bog. Toda inženirja sem že videl, tako bo rekel kdo, Boga pa še nikoli, torej ga ni! Govornik je povedal sedaj izgled iz svojega življenja. Bilo je — pravi — pred 10 leti, ko sem na svojem potovanju obdeval v gostilni na kolodvoru. Tam zraven mene pri drugi mizi je bilo precej mladih gospodov uradnikov, ki so nalašč zato, ker je blizu njih sedel duhovni gospod, zabavljali zoper vero. Jaz dolgo poslušam mirno. Ko pa neki gospodič slednjič reče: „E, kaj boste govorili o veri, to ni nič. Boga ni, jaz ga še nisem videl,“ me posmukne jezica, vstanem, in stopim k

mlademu gospodu in pravim: „Čeprav me je sram, da se jaz siv mož dam učiti mladeniču, kateri je še mlečen pod nosom. Vendar vam verjamem na prejšnje besede, (namreč da tega ni, česar še kdo ni videl s svojimi očmi) in trdim: Res je, še nikdar nisem videl Vaše pameti, torej je nimate!“ Glasen smeh tovarišev je udaril na uho gospodu, ki je glasno ugovarjal mojim besedam. — Gospodje poslušalci! Imate li očeta. Vi pravite: „Da, seveda, ako je sin, mora tudi oče biti.“ In jaz: „Ni res, jaz ga še nisem videl“, torej ga nimate — Bil sem dolgo časa profesor zgodovine in zemljepisja — pravi govornik dalje — in mislite, da sem bil zraven, ko so Cezarja zabodli, ali mislite, da sem bil zraven, ko so Karola Velikega venčali, da, tudi v bitki pri Vatrlo nisem bil, in vendar sem verjel, da se je to zgodilo, in predaval v šoli. In kot profesor zgodovine in zemljepisja sem pripovedoval o Afriki in Ameriki, in mislite, da sem bil kedaj tam — Tedaj po Vaši trditvi Amerike ni! saj je nisem videl! — Vidite, kam se pride, če bi bilo treba verovati samo, kar človek vidi! Da, če je sin, mora biti tudi oče. In ako gremo tako nazaj, pridemo do Adama in Eve, in tudi ta dva sta imela očeta — Boga, ki ju je ustvaril. Toda morda se bo kdo oglasil: Kaj pa descendenčna teorija — ali je ne poznate? Po tem nauku se je človek razvil iz nižjih živalskih vrst, da je postal to, kar je sedaj. Dobro! recimo, da se je tako zgodilo. Toda to se je gotovo zgodilo po določenih naravnih postavah. Kjer so pa zakoni ali postave, tam je tudi zakonodajalec in to je Bog. — Ako bi prišlo tisoč in tisoč in milijon slepcev, in bi trdili, ni solnca, saj ga ne vidimo. Kdo jim bo verjel? Solnce sije, čeprav ga slepec ne vidi. Tako je! Bog je, čeprav ga tajite! In kakor čuti slepec solnčno gorkoto, tako je tudi pri veri. So ljudje, ki so prišli ob njo, večinoma vsled slabega izgleda drugih. Bil sem osmošolec 16letni mladenič, — pravi govornik — in nisem imel nič vere. Moji tovariši so rekli: ni Boga, in jaz sem trobil z njimi, da bi me ne imeli za neomikanega. — Toda taki ljudje, ki taje Boga, pa le čutijo v srcu — kakor slepec solnčno gorkoto — to čutijo, da je Bog, in sredi grešnega veselja jim večkrat pride misel: „Ah, se je pa vendar le Bog, gorje moji duši.“ — (*J. N. P.*) 8. majnika. Če se hočeš zvati olikan, moraš biti vreden. Prav to, kar je slabo oko brez očal — prav to je um brez vere. Slabo oko brez pomoči ne razloča v daljavi; isto tako mnogokrat um brez vere prodreti ne more. — Kdor je neveren, ta je neolikan. Kacega neolikanca bi ga smatrali, kdor bi se ne uklonil n. pr. Livingstonovim in Stanleyevim razkritjem iz afričanskih pokrajin — če se pa ne uklone Bogu, je pač neolikan tem bolj. Koliko štejemo modroslovnih šol; a druga drugo pobija; toda vsaka je imela svojih pristašev. Ljudem modroslovcem, se verjame, akoprav se menja njihovo menenje vsak dan — Bogu, večni resnici, pa nočejo verjeti. — Kdo pa piše po časopisih zoper vero; kdo govori zoper vero? Taki pišejo in taki govore, ki še katekizma ne znajo. A njim se vse verjame; Bogu, večni resnici, ki vse ve, se pa ne verjame. Ali je to pamet? Ali ni to neolika brez meje? Da bi pa mož ne bilo mogoče pridobiti za vero, tega vsaj jaz ne verjamem. In ko bi bili še tako zašli, še jih je mogoče pridobiti — Poglejmo le na Dunaj. Pri trdili boste tej resnici: da ljudem časih verjeti ni mogoče; a Bogu se mora verjeti. — 9. majnika.

Eden Bog biva. Tega nam je priča I. naravno razodenje. a) Že pamet človeka vodi do Boga. Če pogledaš to lepo stvarjenje krog sebe; to veličastno gorovije; to neizmerno morje — vprašaš se pač: kdo je to stvaril? Tako vprašanje se tvoji pameti usiljuje nehoté. Ti si lahko odgovoriš. Pes tudi to vidi, kar vidiš ti, a odgovora si ne ve; ker nima pameti. Oče jezuit sreča nekokrat svojega součnea oficirja. Videla se nista že dolgo let, šla torej nekaj časa vkup, potem se ločila. Oh ločitvi vsklikne častnik součencu jezuitu: „Škoda za te; tako vesel mladenič si bil — kaj pa, ko bi le ne bilo nebes?“ V eni sapi mu odgovori duhovnik: „Škoda za te; tako ljubezniv si bil vselej — kaj pa, ko bi pekel vender le bil.“ Ta beseda o peklu oficirju ni izdonela nič več; sedaj je duhovnik. b) Vest vodi človeka do Boga. Glas vesti se zatreti ne da. Tertulijan je moralcem kristijanov veliko resnico izjavil v obraz jim govoreč: „Anima humana naturaliter christiana — človeška duša je po naravi kristijana“. Oče, ljub otrok ti umira. Morda že dolgo nisi mislil na „Boga“, a sedaj pa nehoté sklepaš roke, proseč: „Bog! ohrani nam to dete. Vidiš, kako je tvoja duša po naravi kristijana. Na Dunaji sem poznal sedaj mnogokrat imenovanega gospoda. Veren ni bil. A, odkar mu je ozdravela edina hčerka, je veren. — Prepričal se je, namreč, da je bilo zdravje od Boga. Ko si v strašni nesreči, izvije se ti iz notranjega nehote „Bog — moj Bog!“ Glej, kako je tvoja duša res po naravi kristijana. — In te vere v Boga se, dragi moj, nikdar odkrižal ne boš. — Ni mi do tega, če tudi to povem. Moja sestra je vzela moža, starišem zoper voljo. Za tri tedne je bila že doma. Izgubila je tudi vso vero. Ta čas sem postal duhoven. Ko sem domu prišel, pokleknila je sicer pri mojem novomašniškem blagoslovu, a križa naredila ni. Drugi dan sem šel maševat v župnijsko cerkev; a tje ona ni šla. — Ko sem odhajal, rekel sem jej resnobno: „In Bog te, ljuba moja, vender le dobi — če ne kot usmiljen odrešenik pa kot oster sodnik. Za 1½ leta dobim vest, da se je vrnila k možu ona, ki 7 let ni bila v cerkvi in ni ta čas naredila križa. Vprašal sem jo: kaj jo je napotilo do spreobrnitve. Odgovorila je: tvoja beseda o sodniku in odrešeniku mi ni hotela več iz spominja. (Ured.)

Umirovljeni ~~gospod~~ nadzornik Jakob Smolej, vitez reda železne krone, rojen l. 1825 na Brezji kovorske župnije, je ponedeljek, 15. t. m., umrl. Veliki četrtek obhajaneja je 6 ur pred smrtjo vsemi sv. zakramenti previdel oče Angelik Hribar, bivši mu učenec. Milo se je storilo hvaležnemu učencu ob tem sv. činu pri učitelji, ki je došel do zadnje postojanke — do groba vrat. Sredo, 17. t. m., ga je spremila nepregledna vrsta ljubljanskega mladinstva do kraja večnega miru. Smolej je bil šolnik v pravem pomenu besede, svojim učnim tvarinam latinščini in grščini kós kot malekedo. Pesnika Koseskega pa je poznal tako in na um vedel brezdvombeno toliko, kot nobeden drug Slovenec. Navduševali so ga njegovi zvonko doneči heksametri. Znane so bile umrlému do dobra tudi vse ostale gimnazijske učne tvarine. Pri maturnem izpitu si ga čul lahko, kako se je vtaknil seobno rad v svetovno zgodovino ter izpraševal večje in umerjeno, kot da je sam profesor tej tvarini. Svét mu je bil verski čut in

verska mladina izgoja. Prišel je nekokrat v poročevalčevo uro iz krščanskega nauka. Karal je mladino, čemu da hojéva že 1/8. pred gimnazijskim poslopijem časa gubeč in resno pristavil: „Ali bi ne mogli te 1/3 ure stopiti v Šenklaž, v škodo bi vam ne bilo, da ste te 1/3 ure tam pri sv. maši?“ Do duše so segle te besede morda bolj še katehetu kot učencem. Vsaj to uro je svetnják Smolej v živéje zadél, nego duhovnik-katehet. Svoje živéče dni je Smolej rad kregal mrmraje. A ob tej vedni navidezni nezadovoljnosti z mladinskimi uspehi ga v resnici hudega nisi videl nikoli. Kot referentu v deželnem šolskem svétu se mu je nekokrat polaskalo, da sploh ne pozna ostroiti niti do mladine, niti do podrejenega si učiteljstva. Nekako zadovoljnostjo je povzel to nazorovanje in precej dolgo tú razlagal, da se je v dvomnih slučajih vselej raje zglašil učencu k dobremu, nego v kvar; učiteljstvu pa da vsaj škoditi noče, če že vselej koristiti ne more. — Prav tu je v letnem poročilu do ministerstva, vsaj 3krat tudi to povdarjal, kako je kn. šk. Alojzijevišče svojimi dobro izgojenimi in vestno poučevanimi mladeniči tista zasloba ljubljanski viši gimnaziji, ki jej je neprecenljive vrednote. Vsako leto namreč pošilja dež. šolski nadzornik odobritvijo dež. šolskega sveta tako obvestilo ra Dunaj. V dolžnost si je smatral poročevalec, da se je Smoleju zahvalil na takem njegovem dobrosčrji. „Storil sem le svojo dolžnost“ bil mu je odgovor. Prav, dolžnost; a danes je možatosti treba, da se hvali cerkven vstav. — Učiteljeval je na gimnazijah v Ljubljani, v Opavi na Šleskem in dolgo v Ogrskem Požunu. Potem je bil ravnatelj stari ljubljanski gimnaziji in kot tak imenovan deželnim šolskim nadzornikom srednjim kranjskim šolam po svoji, in deželnim šolskim nadzornikom na ljudskih žolah te kronovine pa zoper svojo željo. Ob smrti 74letnega moža bo pač pripuhtela marsikaka gorka molitvica iz hvaležnih duš učencem, ki jih je imel na tisoče. Komu bodi pa hvaležna mladina, če Smoleju ne bo? Nekteri učitelj se bo spominjal tega očetovskega predstojnika, ki je po svoji gorenski naravi vselej mu povedal golo resnico in tudi poopominjal — a vender imel ob enem pripravljen lek, da je ozdravil tam, kjer je poprej bil ranil. S Smolejem so v grob dejali mladino ljuba tiste markantnosti, kot slóve po njej med Slovenci ime Valentina Vodnika, Matija Čopa, nedosežena učiteljska nadarjenost Janeza Krstnika-Kersnika in imeni Peter Petruzzi ter Josip Globočnik. — Tisočem je učitelj Smolej preskrbel tistega bogastva, kojega ne moreta dati ne oče ne mati; tisočem je pripomogel do duševne omike, ki je tat več ne ukrade. — Zato naj velikemu dobrotniku slovenske mladine stotisočkrat povrne tisti Bog, ki je bil Smoleju vseskozi luč na poti njegovega živénja.

Listek.

Kanončno umeščena sta bila vnebohodni dan v stolnici novoimenovani infulovani stolni dekan, preč. g. Andrej Zamejic in Wollwitz-Flachenfeldov po deželnem odboru imenovani kanonik preč. gosp. Tomo Kajdiž, deželni poslanec ter bivši moravški dekan. — Umrl je veleč. g. kn. šk. duhovni svétnik Štefan Jakljič, šentviški župnik na Dolenskem. V. M. P.